

Adolescència.Trencar la comunicació

XXVI Seminari interdisciplinari

Barcelona, 5 de novembre 2007

«Adolescència.Trencar la comunicació»

Josep M. Forcada i Casanovas,

Metge. Periodista. President de l'Àmbit Maria Corral

Amb el títol «Adolescència. Trencar la comunicació» es va iniciar el XXVI seminari interdisciplinari de l'Àmbit d'Investigació i Difusió Maria Corral, amb una intervenció del seu president, Josep M. Forcada.

Va iniciar la seva intervenció afirmant que la rebel·lia dels adolescents sempre ha estat una frontera difícil de superar per part dels pares, dels pedagogs i per bona part de la resta de la societat.

L'adolescència és una fase de la vida en la qual es produeixen canvis de referents importants: els pares deixen de ser aquests referents. Al mateix temps, és durant l'adolescència que aprenem a decidir, a ser lliures. Però, per què no acceptem als adolescents com són?

Tendim a fixar-nos en aquesta etapa en la qual la rebel·lia és significativa en lloc de parar esment en els valors que tenen i en els quals necessiten ser reconeguts. És difícil escoltar el creixement en l'adolescència, quan caldria fer-ho com una font d'intercanvis vitals entre els uns i els altres.

La crisi biològica que apareix després de la infància i abans de l'entrada a l'adulesa, comença i es caracteritza, tal com explicava el Dr. Lluís Folch i Camarasa, no només per les manifestacions somàtiques, és a dir, canvis hormonals i canvis anatòmics, sinó també per una ruptura subjectiva que passa per una crisi existencial. És una interrupció de la tranquil·litat del creixement, tan característic del final de la infància.

És molt conegut el tema de la sorpresa que sent el noi o la noia davant l'aparició de cabell en diferents zones del cos. També és considerable la inquietud que presenten davant el desenvolupament corporal, els canvis anatòmics i la sensibilització del plaer tant en nois com en noies. Tampoc podem oblidar les pulsions afectives que duen a iniciar-se en l'experimentació. Es tracta per tant, d'adonar-nos que la biofisiologia de l'adolescència ocupa un lloc bàsic, sense

oblidar tot un seguit de processos existencials que apareixen coincidint amb aquests canvis fisiològics i anatòmics.

En el seu cos hi ha un crit que gairebé ningú el sent: la inconformitat amb ells mateixos, les estranyeses que els provoca el no trobar-se bé amb la seva pròpia persona, el sentir una distància estranya amb els altres, la por a abandonar la infància i alhora la por a entrar en el món adult.

Aquesta lluita interna normalment mal viscuda, que provoca tants dubtes i sentiments de culpabilitat als pares i als formadors, acaba en els millors dels casos, amb el llenguatge de la negociació i en el pitjor dels casos, en la inhibició, incomunicació i fins i tot en una ruptura del diàleg.

Les actituds que viuen els adolescents, que les tenim per poc socials o fins i tot antisocials, a molts els fan por. Potser perquè no sabem com afrontar la realitat social en la que vivim elaborada a partir del format de la individualitat: l'ordinador i jo; els buits familiars: manca de diàleg, i potser per manca de temps, manca de la presència familiar, o fins i tot a causa de ruptures reals dels pares; o la mateixa escola, que en molts casos està més preocupada d'informar o culturitzar que d'educar.

Revisem perquè sovint els adults jutgem negativament els actes dels adolescents. Ens hauríem de preguntar si seria millor jutjar aquesta etapa positivament, tot veient que en molts casos, la potència emocional que viuen és extraordinàriament positiva.

El filòsof José Luís L. Aranguren deia: «Els adults estan mal fets, perquè hi ha hagut un trencament amb el seu creixement, amb l'infant que eren». Aquest trencament és com una mort indeguda que produeix una sensació de dol que cal superar. Precisament és necessari que tots ens sentim vius per desenvolupar en continuïtat i harmonia el nen que érem.

No fa un bon procés aquell que abandona el nen que era, fent un trencament radical per tal d'arribar a ser l'adult que pretén ser. És a dir com si abandonés definitivament l'infant que tots portem dins. Sovint es mata aquest infant. Volem que sigui més que un nen que creix i es desenvolupa, un ens que imiti, i així actuï, i així sigui un "sub-home", fidel reflex dels adults tant desharmònics.

No deixa de ser patològic que, principalment pares i educadors, tinguin el somni de que l'adolescent ha de ser aquell ésser perfecte, que segueixi els consells a la primera, que existeixi una mútua empatia, que sigui el fill o filla ideals o l'alumne

ideal. Aquestes concepcions idealistes sabem que són el primer entrebanc perquè es produeixi el diàleg.

No és fàcil gestionar l'adolescència amb fórmules màgiques. Però tal vegada ja és hora de deixar de fer un pols entre adults i adolescents per així inaugurar una etapa d'acceptació –no sols d'allò que és bo, sinó de tot el que són adults i adolescents–, i treballar en uns plantejaments enriquidors a partir del diàleg i la comunicació.

Entenc que en el procés educatiu de la formació de l'adolescent, a l'educador, al pare o a la mare, o al monitor o a aquella persona familiar o amiga li convé posar-se més a la pell de l'adolescent i menys en l'actitud de contenir rebel·lies. Poder imaginar i crear amb ells des d'un diàleg nou, evidentment sense prepotències potser és l'oferta que esperen de l'adult.

En aquest seminari volem valorar i situar-nos en la realitat de l'adolescència per a obrir portes a la comunicació, no només per a descriure-la. Intentarem, amb l'adequada distància, obrir un diàleg que promogui una veritable comunicació que apreciï el valor del pas de la infància a l'adolescència.

Sens dubte, els diversos ponents, des de l'experiència, ens obriran un ampli món de possibilitats per a entendre en el nostre temps quins són aquests adolescents als que tantes vegades se'ls tanquen les portes i també per a tractar de crear una millor comunicació.

Resum de les ponències realitzat per l'equip de redacció de l'Àmbit Maria Corral